

Instytut Badań
nad Turcją

Disinformation
in MENAT

Rapor

Basra Körfezi'nde Zihinler Savaşı

Basra Körfezi'ndeki
Arap Ülkelerinde
Rus Dezenformasyonu

Kraków 2025

Proje hakkında

Instytut Badań
nad Turcją

Disinformation
in MENAT

Polonya Dışişleri Bakanlığı tarafından "Kamu Diplomasisi 2024-2025 - Avrupa boyutu ve dezenformasyonla mücadele" yarışması kapsamında desteklenmektedir.

Bu yayın yalnızca yazarın görüşlerini ifade eder ve Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın resmi görüşüyle bağdaştırılamaz.

Çeviren: Justyna Oszust

Yayının yazarı

Tomasz Rydelek

Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Uzmanı

Łódź Üniversitesi Hukuk ve İdare Fakültesi mezunu. Puls Lewantu (Levant Nabızı) blogunun kurucusu. Abhaseed Foundation Fund üyesi, Układ Sił (Güç Dengesi) aylık dergisine ve Wirtualna Polska portalına katkıda bulunan yazarı.

Sonuçlar ve öneriler

Sonuçlar

Rosya'nın Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar'daki dezenformasyon faaliyetlerinin analizi birkaç temel sonuca götürmektedir.

Birincisi, Rusya'nın Basra Körfezi'ndeki dezenformasyonunun etkinliği, Kremlin'in uzun vadeli ve uyarlanabilir stratejisi ile olağanüstü elverişli yerel koşullar arasındaki sinerjinin bir sonucudur. "Stratejik dengeleme" politikasının ve ABD'nin azalan angajmanına dair algının yönlendirdiği bölgesel jeopolitik manzaradaki temel değişimler, Rusya'nın alternatif bir ortak olarak ortaya çıkmasına yönelik bir talep oluşturmuştur. Aynı zamanda güçlü devlet kontrolü ve "dijital otoriterlik" olgusu ile karakterize edilen özgün medya ekosistemi, dış etki operasyonları için farkında olmadan ideal koşulları yaratmıştır.

İkincisi, Rusya büyük ölçüde ana stratejik hedefine ulaşmayı başarmıştır: Körfez ülkelerinde Ukrayna savaşına ilişkin Batı anlatısını nötralize etmek ve fiilen Moskova'nın çıkarlarına hizmet eden tarafsızlık politikasını güçlendirmek. Kremlin, özellikle İsrail-Filistin çatışması bağlamında derin şekilde kökleşmiş anti-Batı duygularını ve çifte standart algısını kullanarak, tartışmanın ağırlık merkezini kendi saldırganlığından uzaklaştırıp Batı'nın tarihsel ve güncel hatalarına yönlendirmeyi başarmıştır.

Üçüncüsü, Rusya'nın bilgi stratejisi son derece entegre ve çok katmanlıdır. RT Arabic ve Sputnik Arabic gibi resmî medya kuruluşları dezenformasyona bir meşruiyet görüntüsü kazandırırken, sosyal medyadaki geniş troll ve bot ağları bu içeriklerin kitlesel yayılımını sağlar. Dahası, Rus operasyonları çoğu zaman yerel, devlet destekli troll çiftlikleriyle simbiyotik bir ilişki içinde çalışarak dış ve iç propaganda arasındaki sınırların daha da bulanıklaşmasına yol açmaktadır.

Öneriler

Rusya'nın karmaşık ve etkili faaliyetleri karşısında, Basra Körfezi'nde dezenformasyona karşı mücadele çok yönlü ve stratejik bir yaklaşım gerektirmektedir.

Kök nedenlerin ele alınması – Arap ülkelerinde reformları ve açık toplumları desteklemesi:

En önemli ve en temel tavsiye, kamu alanının kademeli olarak liberalizasyonu için Körfez İşbirliği Ülkeleriyle (GCC) stratejik bir işbirliği başlatmaktır. İfade özgürlüğünün sınırlı olduğu, plüralizmin yokluğu ve bilgi akışının kontrol altında olduğu dijital otoriterlik ortamı, Rus dezenformasyonu için ideal koşulları yaratmaktadır. Sivil toplumu güçlendiren ve şeffaflığı teşvik eden reformların uzun vadeli ve ortaklık temelli desteklenmesi, bu ülkeleri düşmanca bilgi operasyonlarına karşı yapısal olarak dayanıklı hâle getirmek için kritik öneme sahiptir. Bu madde hayata geçirilmeden diğer tavsiyelerin uygulanması son derece sınırlı sonuçlar sağlayacaktır.

Batı'nın stratejik iletişiminin güçlendirilmesi:

Gerçeklerin yalnızca reaktif biçimde doğrulanmasından vazgeçilerek, yerel kamuoyunda karşılık bulacak tutarlı ve proaktif karşı-anlatıların oluşturulması gerekmektedir. Bu, bölgesel hassasiyetleri anlamayı ve küçümseyici veya ahlakçı olarak algılanabilecek bir dil kullanmaktan kaçınmayı gerektirir. İletişim, bölgesel istikrar, enerji güvenliği ve ekonomik işbirliği gibi ortak çıkarların vurgulanmasına odaklanmalıdır.

Arapça bağımsız gazeteciliğe destek:

Bağımsız gazeteciler, medya kuruluşları ve bölgedeki doğrulama (fact-checking) organizasyonları için hibe, eğitim ve mentorluk programlarına uzun vadeli yatırım yapılması, devlet medyasına ve propagandaya karşı güvenilir bir alternatif oluşturmak açısından kritik öneme sahiptir. Gazetecilik etiğini ve araştırmacı gazetecilik becerilerini teşvik eden girişimler desteklenmelidir.

Arap dili ve kültürü alanındaki becerilerin geliştirilmesi:

Batılı devlet kurumlarının, düşünce kuruluşlarının ve medya, yerel söylemlerin inceliklerini derinlemesine analiz edebilecek uzmanlara – Arap uzmanları, kültür uzmanları, sosyal medya analistleri – yatırım yapılmalıdır. Yerel koşulların anlaşılması, bölgedeki Rus dezenformasyonuyla mücadele için şarttır.

Teknoloji platformlarıyla işbirliği:

Küresel sosyal medya platformları (Meta, X, TikTok, Google) üzerinde, Arapça yürütülen örgütlü ve devlet destekli dezenformasyon ağlarını daha etkili ve daha şeffaf bir şekilde engellemeleri için sürekli diplomatik ve düzenleyici baskı uygulanmalıdır. Bu, yerel lehçeleri ve kültürel bağlamı anlayan içerik moderatörlerine ve algoritmalara yapılan yatırımların artırılmasını gerektirir.

Medya dirençliliğinin geliştirilmesi ve eğitim:

Körfez bölgesindeki gençlere ve genel topluma yönelik, dezenformasyon mekanizmaları ile manipülasyon tekniklerine dair farkındalığı artırmayı ve medya tüketiminde eleştirel düşünmeyi teşvik etmeyi amaçlayan yerel ve uluslararası eğitim girişimlerinin desteklenmesi gerekmektedir.
